

Sjätte roten, tomt 45

Kvarteret Köpmannen

Artonde roten 1637–57h

Köpmangatans norra sida

Nionde roten 1657h–70

öster om östra hamnen

Lars Andersson i Bångegården 1637–71 6.45

Lars Andersson 1637: 2 mtl (mellanliggande?) 1642, 1644–49, 1652–55: 2 mtl Troligen identisk med *Lars i Steken* R18 1651. Kan också vara identisk med *Lars Andersson båtekarl i Bångegården* R18 1656–57v (IX), 1657:–16 1658: 1, 1659–1663: 1½, 1665–70

Var död enl UR 28.8.1672. Änka Brita Hansdotter, dotter Kerstin Larsdotter Bånge, son Lars Larsson Bonge UR febr.1671 11.2.1671, 11.2.1678. Han hade en gång tappat öl under högpredikningen annandag jul enligt skulten Hans Larsson. Var granne till Peder Andersson Hising. Arvingarna ägde en tomt enligt M1676. Vid kämnärsrätten febr.1671 vittnade Lars Andersson i Bångegården, att när hans föräldrar bodde i Gullered, var han en liten gosse och visste därför inte, om vissa omtvistade åkrar hörde under Gullered eller ej. Men sedan hans fader flyttade till Koppered brukade han dem inte.

Bengt Hylthenius visade i kämnärsrätten den 28.8.1672 på hustru Brita Assmunds Matthesons vägnar sal Lars Andersson i Bångegårdens obligation på 42 rdr 42 ½ d (öre?). Hon begärde rätts assistans till sin betalning. Genom sin dotter hustru Kerstin Larsdotter förklarade sig änkan Britta Hansdotter inte ha några invändningar mot sin framlidne mans obligation utan beklagade blott sin stora fattigdom och medellöshet. Matthis Assmundsson fick klar dom på gården den 30:de i samma månad. Jöns Börgesson inlade den 11.2.1678 en räkning jämte domar och värdering på avlidne Lars i Bångegårdens gård och tomt, sökande sin betalning därur. Varken dottern Kerstin eller hennes bror Lars sade sig ej kunna lösa gården men Kerstin begärde att få begravningskostnaderna för modern samt gjord omkostnad på gatan betald. 19.3.1678 ville Peder Andersson Hising hustru ”nadra” granngården, Bångegården kallad. Hon inlade också sonen Lars (Larsson) Bånges skrift, där han uppdrog Peder Andersson sin rätt till gården, som var belägen mellan Peder Anderssons egen i väster och Hans Bildhuggares i öster. Per Olofsson saltmålare hade icke slutit något köpekontrakt utan Jöns Börgesson hade endast erbjudit honom gården: Hustru Anna Nilsson ville den 15.4.1678 ha betalt av Lars i Bångegårdens kvarlåtenskap. April 1678: Gården hade anslagits till Jöns Bergessons, Matthis Assmundssons och Erik Bergessons betalning.

Lars Andersson smed (se rote 10) 1670–71

Den 7.6.1675 infann sig i rätten framlidne Lars i Bångegårdens son *Lars Larsson Bånge*, vilken kallade sig resande. Hans avlidna föräldrars kreditorer i synnerhet hustru Britta avlidne Assmund Matthisson bryggares efterleverska, Jöns Börgesson och Erik Börgesson hade utverkat exekution på modern och låtit immittera i det fasta. Hans syster satt i gården som en värnlös änka, varför gården inte omedelbart borde avyttras. Den 3.4.1676 bestämdes det, att Lars i Bångegårdens gård skulle värderas av Matthis Börgesson i Högen, Simon Simonsson, Peder Andersson Hising och

Hans Torsson. Per Olofsson saltmålare hade ett avtal med kreditorn Jöns Börgesson om gården men rätten att köpa den gick till den närmast belägna grannen

Per Andersson Hijsing

till vilken Lars Larsson Bånge hade överlåtit sin bördsrätt.

Per Andersson Hijsing lagbjöd gården första gången den 2 maj 1678 och gården sades då vara belägen mellan Peder Andersson Hijsings gård å västra och *Hans Bildhuggares* gård å östra sidan. Men redan den 2 mars 1685 lät

Måns Jonsson (senare med tillägget i *Bångegården*)

1685–1715

lagbjuda hus och gård som han tillhandlat sig av sal. Peder Anderssons arvingar för 120 rdr kurrant belägen mellan Peder Anderssons gård i väster och *Nils Bildhuggares* gård i öster.

”Måns Jonsson i Bångegården” var handelsman och det är väl förklaringen till att hans löseegendom i 1715 års skattningslängd upptogs till 4 000 d smt, vilket är långt mer än hans grannar på Köpmangatan svarade för. Han avled emellertid omkring nyåret detta år (bou 28.1.1715).

Hans änka Karin Andersdotter Ekelund var syster till *Anders* och *Nils Anderssoner Ekelund*. Hon bodde kvar i gården 1715 – till sin död kort före 1735 (bou 1735). 1717 delade hon bostad med *Wilhelm Printz d.y.* och hans hustru hennes brorsdotter Ingiel (Ingela) Löfquist, född Ekelund (och alltså gift en första gång). Hon var dotter till Nils Andersson Ekelund.

1720–25 var gården skriven på Wilhelm Printz, döpt 21.3.1688, tidigt föräldralös som son till *Jonas Svensson Printz*, död före 1.3.1690, och hans första hustru *Anna Margareta Arms*, död 1690. Han fick burskap som handelsman 26.9.1715 (begr. 18.1.1738).

Tillsammans med hustrun Ingela pantsatte Printz den 26.11.1729 till herr *Marcus Clausen*, som inlöst hans hos *kommisarie Hans O. Ström* pantade halva hemförebåt med skrårättigheter ”såväl båten som all annan lös egendom som den mig framgent i Bångegården i anledning av mitt i händer varande testamente tillfalla kan”

Bouppteckningen efter Wilhelm Printz (begr. 18.1.1736, bou 6.3.1739) omtalar, att han ägde hus och gård på Köpmangatan mellan Jacob Stigman och Nils Bildhuggares hus, värd 500 d smt, hälften i en hemförebåt testamenterad till sonen Magnus av Måns i Bångegårdens änka Karin Andersdotter

Måns i Bångegårdens änka Karin Andersdotter Ekelund betalade tomtöret 1730 och bodde då tillsammans med *köpmannen Isac Gunnarsson*, som var gift med en annan av hennes brorsdotter *Anna Catharina Ekelund*. Släktsammanhangen framgick av bouppteckningen (Gbg mag 1735:62) efter henne enligt vilken arvingarna var:

1. avlidne brodern Nils Anderssons Ekelunds barn *bonden Måns Nilsson*, borgaren Wilhelm Printz hustru Ingiel och pigan *Maria Nilsson*
2. avlidne brodern *Anders Andersson Ekelunds* barn sönerna Magnus, Jonas, Anders, Johan samt handelsmannen Isac Gunnarssons hustru Anna Catharina Ekelund
3. *Korpralen Pär Olssons hustru Märta Andersdotters* barn *Olof* och *Anders Pärsoner Myrman*
4. *Lars Hinderssons hustru Karin Pärsson*

Bouppteckningen upptog hus och gård på Köpmangatan (se Berg I:1, 455 och II:5–6, 277).

Gården var 1737–50 skriven på köpmannen Wilhelm Printz änka och kallades 1755 Wilhelm Printz änkas gård, ibm *borgaren Erik Wikström* om vilket följande skrives i en årshandling 29.8.1748 (EIIb:49): Erik Wikström hade i tio år tjänt hos hederligt folk i staden –

hos Johan Glörfelt 19.2.1737–18.3.1739

hos Johan Busck 4 år

hos Johan Schutz i 1½ år

hos Johan Gothander april 1744 – sept mån slut 1745

Nu begärde han burskap eftersom han ville uppsätta egen hushållning och ägna sig åt trähandel. Jonas Ahlberg, Anders Enander och Anders Carlund ansåg icke att Erik Wikström under sin tjänstgöring kunnat lära sig tillräckligt mycket om trähandel m fl invändningar de kom med.

Wikström fick emellertid det begärda burskapet ”att nära sig med trähandel” 10.3.1749.

Nästa ägare var

soldatänkan Catharina Kindberg,

som med bifall av sonen *Lars Kindbergs* förmyndare *snickaren Carsten Didrik Loman* den 28.7.1760 till

handl Martin Holterman

sålde sin på Köpmangatan emellan snickaren Lohmans hus å östra och för detta skomakaren Stigmans gård å västra sidan belägna gamla hus och gård för 1 750 d smt Tomten höll i längden 85 fot och uti bredden 26 fot, Sveriges mått. 30-penning 58 daler 10 2/3 öre smt. Hembud till grannarna var företagen. Första uppbud den 8.9.1760, fasta 1.4.1761. I en supplik den 18 maj 1761 berättade Martin Holterman att han under det att han hade varit sysselsatt med uppbyggnaden av sin på Köpmangatan belägna tomt hade erfarit den våda, som de nästboendes osäkra eldar kunde förorsaka. Begärde besiktning av dessa (EIIb:99).

1765–75 Direktören Martin Holterman, 1785–90 Herr Direktör Holtermans hus

Martin Holterman, död 8.8.1793 fick burskap som grosshandlare 13.9.1755 (uppsagt den 14.2.1894) sedan han tjänstgjort som bokhållare åt Niclas Sahlgren. Han var direktör i Ostindiska Kompaniet. Han efterlämnade enligt bou 29.10.1793 405 000 rdr specie, därav hus och tomt på Hamngatan, hus och tomt på Köpmangatan 666:32 rdr specie, magasin vid Smedjegatan med åbyggnad 5000, hälften i Selleska huset 7000, masthamn 8000, 2 1/14 delar i varvet Wiken 666:32, Åby med lösegendom 7000, Krontorp med lösegendom 54 900, Dömle och Kvarntorp 75 000, Bosjö 32 000 rdr specie mm. Gift 1/ Anna Mariana Ström, född 7.4.1727, död 4.1.1764, dotter till handlanden och brukspatronen Hans Olofsson Ström och Anna Elisabeth Sahlgren. Bou efter henne 25.5.1764 visade en förmögenhet av 149 727:8 d smt, därav hus och tomt på Stora Hamngatan med tapeter 16 000, dito på Köpmangatan intill den förras bakgård etc. 2/ Charlotta Arfvidsson född 1741, död 1801.

1800 *Bokhållare Joh. Elfgren*

som fick burskap som handlande 7.10.1808. Ett par dagar tidigare – 6.10.1808 – blev han medlem av Handelssocieteten och det anfördes vid invalet, att han i fulla 13 år hade arbetat vid herrar Martin Holterman & Söners handelskontor. Se i övrigt Berg (I:1, 287, 308 och 475).

1807 Handelsman Anders Kjellman

uppbud 7.1.1805. Innan Anders Kjellman fick medlemskap i Handelsföreningen 14.2.1797 och sedan burskap som handlande den 15.1.1797 hade han först biträtt framlidne herr Kjellman i 6½ år i dennes handel och sedan arbetat hos Christian D Osterman. (Någon handelsman Kjellman finns varken i Göteborgs handelsförening eller burskapslängd.) Se Gbg hj II 98–99 samt 101.

Senare uppbud av 6.45

änkan Dorothea Elisabeth Santesson	30.8.1813
profess.C G Schönbeck	7.4.1845
grossh A J von Holten	18.6.1855
handl S E Millberg	28.7.1873